

Handlingsplan 2018–2022

Överenskommelsen Värmland - för samverkan inom det sociala området mellan Region Värmland och den idéburna sektorn i Värmland

2020

”En god hälsa i befolkningen är en grund för positiv utveckling och tillväxt i länet, likväl som tillväxt och utveckling gynnar hälsan.”

Om värmlänningarna

Innehållsförteckning

Inledning	4
Vision.....	7
Syfte och Mål	7
Om oss	8
Samverkan	9
Värdegrund	10
De fem principerna	10
<i>Dialog</i>	10
<i>Kvalitet</i>	11
<i>Mångfald</i>	11
<i>Självständighet</i>	12
<i>Öppenhet</i>	12
Sammanfattning 2018.....	13
Sammanfattning 2019.....	14
Aktiviteter 2020	14

Det här är den regionala handlingsplanen för Överenskommelsen Värmland. Den har arbetats fram över en längre tid, tillsammans och i process med representanter från den idéburna sektorn, tjänstemän och politiker från dåvarande Landstinget i Värmland. Handlingsplanen är tänkt att stödja samverkan mellan nuvarande Region Värmland och den idéburna sektorn i Värmland inom ramen för överenskommelsen. Vi behöver fortsatt lära känna varandra för att få fördjupad kunskap om varandra och för att gemensamt identifiera vilka utmaningar Värmland med dess invånare står inför. Vi behöver utveckla strukturer och organisation både inom idéburen sektor och i samverkan mellan parterna. Handlingsplanen tar avstamp i just detta.

Inledning

Värmland har en utveckling med en allt äldre befolkning. Prognoserna visar att den utvecklingen fortsätter. Fram till 2030 kommer befolkningen i Värmland att öka med cirka tre procent, men det är framförallt i de äldre åldersgrupperna, medan den arbetsföra befolkningen beräknas minska. De självs kattade hälsolivnivåerna i Värmland har en sjunkande trend. Fler anser att den egna hälsan blir sämre och individer med lägre utbildningsnivå har generellt en lägre skattad hälsolivnivå. De här förutsättningarna kommer tillsammans medföra stora utmaningar för samhället.

Bilden ovan illustrerar samband mellan olika faktorer som påverkar individens hälsa, direkt eller indirekt – det kallas hälsans bestämningfaktorer. Att finnas i ett socialt sammanhang, känna delaktighet, trygghet och meningsfullhet är viktiga faktorer för vår hälsa och livskvalitet. Faktorerna i Hälsans bestämningfaktorer, är uppdelade i orsaksfaktorer.

Livsvillkor är faktorer som påverkar människors förutsättningar i livet, det kan vara arbete, boendesituation, utbildningsmöjligheter och hur hälso- och sjukvården fungerar och hur dessa livsvillkor påverkar vilka levnadsvanor vi har.

Levnadsvanor kan individen själv påverka, men faktorer inom den sociala miljön inverkar och påverkar vår hälsa, ohälsa och möjlighet till goda levnadsvanor.

Tanken med att utgå från hälsans bestämningsfaktorer är att de är möjliga att påverka genom politiska beslut och att hälsoutveckling går att följa med hjälp av indikatorer. En bestående positiv utveckling av folkhälsan kräver insatser av individen själv och samverkan mellan idéburen sektor och Region Värmland är tänkt att vara kittet mellan faktorer som påverkar invånarna i Värmlands livskvalitet och hälsa.

Samverkan mellan de idéburna organisationerna och Region Värmland kan bidra till att stärka de mellanrummen – det är dessa utmaningar och i den kontexten som Överenskommelsen Värmland är tänkt att verka.

Flera offentliga välfärdstjänster har sitt ursprung i de idéburna organisationerna och de har historiskt arbetat preventivt med att stärka invånarnas livskvalitet. Samverkan mellan idéburen- och offentlig sektor är en förutsättning i både patientinriktade och invånarinriktade insatser för att möta samhällsutmaningar och behov. Hälsofrämjande och förebyggande insatser har en positiv inverkan på människors hälsa samtidigt som de påverkar samhällsekonomi, social sammanhållning, trygghet, miljö och klimat.

I Region Värmlands folkhälsostrategi 2015 - 2020 tydliggörs vikten av god och jämlik hälsa i hela befolkningen. I strategin finns prioriterade områden vilka tagits fram och baserats på statistik från olika datakällor, exempelvis Liv och Hälsa-undersökningar, nationella folkhälsoenkäten Hälsa på lika villkor, elevhälsodatabasen ELSA, nationella kvalitetsregister.

En god och jämlik hälsa för individerna är något som både landstinget och idéburen sektor i Värmland bidrar till. I begreppet hälsa ryms såväl livsstilsfrågor, invånarnas livskvalité och andra faktorer som påverkar känslan av mening och sammanhang.

Överenskommelsen som plattform och samverkan mellan den idéburna sektorn och Region Värmland, bidrar till att utveckla demokrati och välfärd för invånarna i Värmland. Överenskommelsens¹ handlingsplan är tänkt att vara ett stöd i det fortsatta gemensamma arbetet med invånarnas hälsa och livskvalitet. Genom att bygga upp en hållbar struktur för samverkan kan behov snabbare identifieras och kompetenser och resurser tillvaratas på bästa sätt.

¹ En nationell Överenskommelse togs fram inom det sociala området och undertecknades 2008 av regeringen, Sveriges kommuner och landsting samt den idéburna sektorn. I Värmland har en process för en regional Överenskommelse pågått sedan 2011. Representanter från idéburna organisationer har ingått i en arbetsgrupp tillsammans med politiker och tjänstemän från dåvarande Landstinget i Värmland.

Vision

Ett Värmland där samverkan och dialog skapar livskraftiga och innovativa samarbeten.

Syfte och Mål

Överenskommelsen är en avsiktsförklaring med syftet att möjliggöra långsiktig samverkan som stärker Värmland. Genom Överenskommelsen skapas goda förutsättningar för ett hållbart samhälle som bygger på delaktighet och skapar förtroende och kunskap om varandras unika uppdrag.

Målet med Överenskommelsen är att:

- möta samhällsutmaningar och skapa ett enhetligt förhållningssätt
- gemensamt bidra till en hållbar tillväxt i Värmland
- bidra till en ökad upplevd livskvalité hos invånarna i Värmland

- vara en plattform som möjliggör utveckling och ett professionellt förhållningssätt
- ytterligare öka mångfalden av aktörer inom det sociala området
- stärka den idéburna sektorns roll som en resurs

En levande demokrati präglas av engagemang och ansvarstagande. Den idéburna sektorns självständighet bidrar till att skapa mångfald och långsiktighet inom det sociala området. Överenskommelsen blir ett sätt att stärka livskvalitén och främja samhällsutvecklingen.

Om oss

Den idéburna sektorn omfattar organisationer med verksamheter som bygger på demokratiska värderingar. De idéburna organisationerna är fristående från den offentliga sektorn och bedrivs i icke vinstutdelande föreningar, kooperativ, samfund, stiftelser eller liknande sammanslutningar.

Region Värmland är en politiskt styrd organisation som ansvarar för bl.a. hälso- och sjukvården i Värmland. Region Värmland har ansvar för att bidra till trygghet, välfärd och livskvalitet för alla invånare i Värmland, genom att främja en god folkhälsa² och tillgodose invånarnas behov av hälso- och sjukvård inklusive tandvård.

Överenskommelsen Värmland är tecknad mellan Region Värmland och den idéburna sektorn. En bredd av aktörer i såväl idéburen som offentlig sektor i samverkan är önskvärd.

För att säkerhetsställa utvecklingen av Överenskommelsen finns ett råd som ska skapa förutsättningar för att överenskommelsens intention för samverkan verkställs. Rådet beslutar om överenskommelsens långsiktiga strategiska handlingsplan och ansvarar för att årligen följa upp och revidera den vart femte år. Rådet består av representanter för de idéburna organisationerna samt politiker och tjänstemän från Region Värmland.

² Folkhälsa, det allmänna hälsotillståndet i en befolkning. Medan ansvaret för individers hälsa är ett samspel mellan individ och sambälle är folkhälsan i högre grad ett ansvar för sambället. (Nationalencyklopedin)

Samverkan

För denna överenskommelse finns i huvudsak två ingående parter, Region Värmland och den idéburna sektorn. Region Värmland och de idéburna organisationerna har olika roller och förutsättningar. Överenskommelsen innebär en jämbördighet som ska präglas av respekt för de olika samverkande parter roller, olika förutsättningar och olika grunder som respektive part vilar på. Det handlar om att bygga mötesplatser för respektfulla möten för samarbeten och dialog.

Öppenhet och nyfikenhet för båda varandra och uppgiften ska vara grundläggande i samtalen. Både Region Värmland och de idéburna organisationerna ansvarar för att skapa förståelse, kunskap och engagemang om Överenskommelsen Värmland. Fokus för samverkan är det gemensamma som förenar och stärker den ömsesidiga nyttan för invånarna i Värmland. I ett samhälle under utveckling förändras behoven. Därför har både den offentliga och den idéburna sektorn ett ansvar att underlätta framväxten av nya organisationer och utförare samt olika former för samverkan och avtal.

Värdegrund

Överenskommelsen är en plattform med en värdegrund som vilar på fem principer. Ingången till värdegrunden är Dialog som portalprincip därefter principerna Kvalitet, Mångfald, Självständighet och Öppenhet. Principerna beskriver hur samverkan ska ske och hur det ömsesidiga åtagandet ska fungera. Samverkan ger förutsättningar för långsiktighet med en hållbar utveckling som grund. Ett framåtblickande perspektiv återfinns i alla principer och är en förutsättning för att kunna agera vid snabba samhällsförändringar.

Samverkan bygger på en demokratisk grund där människors ideella och idéburnas engagemang tillvaratas. Överenskommelsen värnar om en långsiktig hållbar samhällsnytta och vilar på FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, de sju diskrimineringsgrunderna och agendan för de globala målen för en hållbar utveckling, Agenda 2030.

De fem principerna

Dialogen innebär samverkan med ömsesidig respekt och syftar till att öka kunskapen om varandras organisationer och unika verksamheter. Dialogen stödjer utvecklingen av samspel i befintliga och nya former att organisera sig.

Överenskommelsen ska bidra till att skapa förutsättningar och mötesplatser för samverkan genom nätverkande och samverkanskonferenser. Den ska bidra till att fler aktörer deltar i samverkan, att nya gemensamma utvecklingsområden identifieras och genomförs. Överenskommelsen ska också genom respektfulla möten, värna om respekten för människors lika värde.

All verksamhet, oavsett vem som utför den, ska vara hålla god kvalitet och gå att följa upp.

Överenskommelsen ska bidra till att skapa förutsättningar för långsiktig och stabil samverkan och att deltagande organisationer involveras tidigt i processer. Den ska stärka tillgängligheten till verksamheter både geografiskt och funktionellt. Vidare ska den bidra till att utveckla former för systematiskt utbyte av information och erfarenheter.

Överenskommelsen ska även verka för lätthanterliga stödsystem, och utforma metoder för uppföljning.

Mångfald innebär ett inkluderande perspektiv där olika utförare välkomnas för en bred samverkan. Ett växande utbud av aktörer möjliggör olika lösningar på samhällets utmaningar och fler hållbara initiativ.

Överenskommelsen ska bidra till att perspektivet på mångfaldsbegreppet är brett för samverkansparter.

Överenskommelsen ska också bidra till att underlätta för framväxten av nya organisationer och utförare samt underlätta olika former av samverkan. Så många som möjligt ska kunna engagera sig i samverkan.

Region Värmland och den idéburna sektorn formulerar sina specifika åtaganden utifrån uppdrag, egen identitet och värdegrund.

Överenskommelsen ska bidra till att de idéburna organisationerna fortsatt kan hävda sitt oberoende och ha en granskande roll som röstbärare. Överenskommelsen ska uppmuntra till att åsikter och insikter tillvaratas för en ökad insyn och självständighet.

Öppenhet är en förutsättning för ömsesidigt förtroende och bygger på viljan till öppenhet. Öppen och tillgänglig information är grunden för en god samverkan och för att skapa förtroende.

Överenskommelsen ska bidra till att underlätta kommunikation mellan aktörerna, att information ska finnas tillgänglig och att samverkan ska kännetecknas av transparens. Varje samverkanspart ska ha tydliga ändamål och beskrivning av sin verksamhet.

Sammanfattning aktiviteter 2018

Arbetet med överenskommelsen under 2018 har kännetecknats av uppbyggnad av strukturer, organisation och att lära känna varandra. Under det första året har två signeringsceremonier gjorts där 50 organisationer signerat Överenskommelsen Värmland. Ett kunskapsseminarium om Idéburet Offentligt Partnerskap (IOP) har genomförts samt en workshop med syfte att lyssna in idéburna organisationer ser för samhällsbehov. Överenskommelsens ledningsgrupp har träffats varannan månad och processledarna har med kontinuitet träffats och arbetat med aktiviteter, organisering och omvärldsbevakning. Det första året har också inneburit organisatoriska förändringar för såväl Landstinget i Värmland som den idéburna sektorn. Landstinget i Värmland och kommunalförbundet Region Värmland har gått samman och bildar Region Värmland vid årsskiftet 2018. Inom den idéburna sektorn har flera organisationer omorganiserats och Nätverket Värmlands Idéburna (Nätverket VI) har bildats som paraplyorganisation. Det här är viktiga processer som grundlägger hur arbetet med överenskommelsen kommer att bedrivas under kommande år. För mer och detaljerad information, se Överenskommelsens Årsberättelse 2018.

Sammanfattning aktiviteter 2019

Detta år har en del av vårt arbete handlat om organisering. Landstinget i Värmland blev Region Värmland och Rådet för Idéburna organisationer etablerades i den nya organisationen. Fyra (4) Rådsmöten har genomförts samt signerings ceremoni genomfördes där bland annat Länsstyrelsens enhet, Social Hållbarhet signerade avsiktsförklaringen. Detta innebär att det är 54 regionala idéburna organisationer som signerat.

Vi har fortsatt dialogen och skapat mötesplatser för att både lära känna varandra och att påbörja en samsyn över utmaningar inom folkhälsoområdet som vi har i Värmland. Vi har tagit fokus på ett ”hur” - Hur vi kan ta oss an utmaningar och hur vi kan samverka. Under hösten har vi haft en kunskapskonferens som mynnade ut i en idéskapande halvdag i december. Här arbetade vi med ofrivillig ensamhet, folkhälsa och delaktighet/samverkan.

Aktiviteter 2020

Under 2020 kommer vi att arbeta vidare med att möjliggöra kunskapande, idéskapande och delaktighet. En förutsättning för samverkan är dialog, varvid fortsatt arbete kommer ske med de tre temana från idéverkstaden i dialogform. Året innebär också att skapa aktiviteter som stärker samarbete och demokrati. Vi är övertygade om att när vi möts och har ett klimat med öppen dialog kan vi börja göra saker tillsammans, på nya sätt som ger livskraftiga och innovativa samarbeten. Rådet för Överenskommelsen Värmland, träffas kontinuerligt för att säkerställa kvaliteten i aktiviteter och upprätthålla engagemang.

Implementering och kommunikation

Att fortsätta skapa förutsättningar för samverkan mellan Region Värmland och i de idéburna organisationerna kommer vara i fokus för överenskommelsens arbete. För det krävs många mötesplatser för dialog och samverkan både för idéburen sektor och Region Värmland.

Framtida stödsystem

Under året fokuseras fortsatt på utvecklande av stödsystem, ökad delaktighet och involvering.

En genomlysning av nuvarande uppföljningsmetoder och stödsystem behövs för att utveckla metoder och stöd för samverkan.

Organisering samverkan

Dialogprocesser gällande innehåll och perspektiv för Överenskommelsen Värmland kommer att genomföras under året. Samverkan kommer under året att vidgas då exempelvis Länsstyrelsens enhet Social Hållbarhet signerat samt att plattform Social Innovation Värmland är etablerad. Deltagande i framtagande av den regionala utvecklingsstrategin och delaktighet i revidering av folkhälsplan och kulturplan kommer prioriteras. Överenskommelsen Värmlands strategiska inriktning bör även vila på Agenda 2030.

Uppföljning

Handlingsplanen är en del av överenskommelsen som gäller fem år. Handlingsplanen och dess aktiviteter utvärderas och revideras årligen. Detta för att säkerställa att aktiviteterna följer målen i Överenskommelsen Värmland och bidrar till samhällsutveckling. Löpande genomförs omvärldsanalys inför planering av framtida aktiviteter. I slutet av året presenteras en aktivitetsplan för 2021 och en årsberättelse upprättas.

ÖVERENSKOMMELSEN

Värmland

Överenskommelsen i Värmland är framtagen i samverkan mellan
Region Värmland och idéburna organisationer i Värmland

Januari 2020